

Archeologen duiken middenin de IJssel bij Kampen naar een veertiende-eeuws handelsschip.

FOTO HERMAN ENGBERS

Kampen vindt kogge uit begindagen

■ Eindelijk heeft de Hanzestad een tastbaar bewijs van zijn rijke handelsverleden

REPORTAGE

Quirijn Visscher
Kampen

De historische puzzelstukjes vallen in elkaar in Kampen. Juist nu de Hanzestad weer een drukke havenstad wordt na eeuwen vol theologie, sigarenmakers, koffiebranders en officieren, vonden archeologen op de rivierbodem het zeldzaam gave wrak van een kogge, een middeleeuws houten zeeschip. Ze maakten gisteren bekend dat het zeker om een echte kogge gaat.

Het wrak ligt middenin de diepe IJsselgeul, nota bene pal voor de koggevereniging, die al jaren met een replica rondvaart. Het scheepswrak werd in april vorig jaar ontdekt bij voorbereidingen voor het rijksproject 'Ruimte voor de Rivier'.

Overall in het land duiken archeologievondsten op bij de werkzaamheden in het kader van dat veiligheidsproject. Maar een kogge zat er nog niet bij. Het ziet er niet naar uit dat dit schip blijft liggen, zoals gebrui-

'De vraag is hoe het schip zo goed bewaard bleef'

kelijk bij bodemvondsten. Rijkswaterstaat verlaagt namelijk bij Kampen de IJsselbodem over een lengte van zeven kilometer.

Maar Rijkswaterstaat en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed wachten eerst de bevindingen af van onderwaterarcheoloog Wouter Waldus en zijn collega's. "Ik liep anderhalf

jaar lang te malen over de vraag hoe het schip zo goed bewaard is gebleven", zegt Waldus. Deze en komende week hoopt hij antwoorden te vinden. Koggebodems zijn wel vaker gevonden, zoals na de drooglegging van de Zuiderzee en ook in Noord- en Oostzeehavens. Maar zelden overleefden gezonken kogges de eeuwen tot aan de dekhoogte. Dat ligt aan het zoute zeewater waarin de verwoestende paalworm gedijt.

Waldus en zijn collega's onderzoeken in de snelstromende IJssel de restanten die liggen verscholen onder een rivierzandlaag. Ooit was dit een rivierdeel met brak water. Na de komst van de Afsluitdijk werd het helemaal zoet. Vragen hebben de archeologen volop: hoe oud de IJsselkogge exact is, of er lading aan boord is en waarom de kogge in volle glorie zonk zonder stuk te gaan.

Kampenaren zijn alvast in hun nopjes. Cultuurwethouder Janita Tabak (PvdA) trekt een historische parallel tussen de glorieuze Hanzetijd in de late Middeleeuwen en de huidige ontwikkeling van de nieuwe, al uitverkochte, Zuiderzeehaven. "Door de nieuwe haven is Kampen weer een logistiek centrum, net als in de Hanzetijd", zegt ze verwijzend naar de periode dat Kampen met eigen kogges de handel tussen Duitsland en Scandinavië domineerde.

Hoewel Kampen – rond 1200 gesticht als handelsonderneming aan diep water – ooit een vloot van honderd kogges moet hebben gehad, hebben hedendaagse inwoners nooit een eigen exemplaar gezien. Eindelijk heeft de stad tastbaar bewijs. In november is het onderzoek klaar. Komende tijd is de vindplaats beveiligd tegen schatzoekers.